

ontvangst van de antwoord-telegrammen van of namens de Nederlandse illegaliteit en het inlichten van het gehele kabinet. Dat laatste kon desnoods de volgende dag gebeuren, 4 september, maar ook op de 5de, een dinsdag – de vaste wekelijkse vergadering van de ministerraad vond steeds op een dinsdag plaats.

Twee waren er die, gehoord de berichten over de voortgang der Geallieerde legers, op dat alles niet wilden wachten: de koningin en de prins. Zeker, zij achtten de bundeling van het semi-militair verzet van belang maar waar het hun en met name de koningin op aankwam was dat de prins tot opperbevelhebber van land- en zeemacht zou worden benoemd; daarvoor was het 'bevelhebberschap der Nederlandse strijdkrachten' slechts de aanloop. Eisenhower had zijn accoord verleend met dat bevelhebberschap – waarom talmde de Nederlandse ministers?

Zondagmorgen trachtte de koningin Gerbrandy in zijn buitenhuisje te Essendon te bereiken; zij kreeg er van Heuven Goedhart aan de telefoon die haar slechts kon meedelen dat de minister-president naar Londen was gegaan om er, wat hij elke zondagmorgen deed, de dienst in de Schotse kerk bij te wonen. 'Wat doet meneer Gerbrandy vandaag in de kerk', zei de koningin, zij had een urgente zaak te bespreken.¹ Van Heuven Goedhart reed naar *Stubbings House* waar hij, behalve de koningin, majoor van Houten aantrof. De koningin zei hem dat zij wenste dat het ontwerp-besluit tot benoeming van de prins tot bevelhebber der Nederlandse strijdkrachten haar nog diezelfde dag ter tekening zou worden voorgelegd en dat die benoeming 's avonds zou worden bekendgemaakt. Van Heuven Goedhart nam op zich, daarvoor te zorgen, reed naar Essendon terug en vandaar werd van Lidth opgebeld met de mededeling dat hij zijn ontwerp-koninklijk besluit onmiddellijk bij de koningin moest laten bezorgen. Het besluit moest nog opgesteld worden. Dat deed Kruls. In een concept dat inmiddels rechtstreeks van *Stubbings House* was ontvangen², stonden in de aanhef de woorden: 'In afwachting van de voorgenomen benoeming van mijn schoonzoon tot Opperbevelhebber van de Nederlandse strijdkrachten.' Die woorden werden geschrapt en er ging een ontwerp-besluit naar de koningin toe waarin niet méér stond dan dat prins Bernhard tot bevelhebber der Nederlandse strijdkrachten onder Eisenhower was benoemd. De koningin ondertekende het stuk en gaf de prins, die er mee naar Londen vertrok, de tekst mee van een 'mededeling namens Hare Majesteit de Koningin' die des avonds

¹ Gerbrandy, 9 dec. 1955. ² Tekst in Collectie-Ch. H. J. F. van Houten, 'Collectie Londen', 13.